

REMISSVAR

Datum
2015-02-04

FHS beteckning
621/2014

1 (4)

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare
ISSL, Jann Kleffner & Ola Engdahl

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarshögskolans yttrande till promemorian "Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation" Ds 2014:36

Inledning

Försvarshögskolan har anmodats att lämna synpunkter på promemorian Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation med anledning av Sveriges ratificering av Tilläggsprotokoll II till kulturkonventionen. Mot bakgrund av artikel 15 i tilläggsprotokoll II rörande straffrättsligt ansvar för allvarliga överträdelser av protokollet föreslås att svensk lagstiftning kompletteras i två avseenden. För att uppfylla protokollets krav föreslås ett nytt kapitel i Kulturmiljölagen som motsvarar artikel 15.1 punkt b. Vidare föreslås en förändring av paragraf 6 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser för att uppfylla de krav som ställs i artikel 15.1 punkterna c och e.

Försvarshögskolan kommer nedan att kommentera den föreslagna kompletteringen av paragraf 6 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser samt frågan om svensk rätt i övrigt uppfyller de krav som uppställs i artikel 15 i protokollet.

Specifika kommentarer*Angående paragraf 6 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser*

Genom den föreslagna ändringen av paragraf 6 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser omfattas också egendom som skyddas av Haagkonventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt och tilläggsprotokoll II till konventionen. Den som plundrar, eller utan att det är nödvändigt av militära skäl, i *stor omfattning* förstör, tillägnar sig eller beslagtar den sådan egendomen döms för krigsförbrytelse. Denna ändring stämmer väl överens med artikel 15.1 punkten c i protokollet. Däremot är det tveksamt om den på ett fullgott sätt återspeglar kraven som ställs i punkten e. De allvarliga överträdelser av protokollet som där anges är ”Stöld, plundring eller bortförande av eller vandalism riktad mot kulturegendom som skyddas enligt konventionen.” Artikel 15.1 punkt e uppställer inget krav på att överträdelserna skall vara *omfattande*. Den föreslagna förändringen av paragraf 6 omfattar i detta avseende ”plundring” då det brottet inte föregås av begreppet ”omfattande” i paragrafen. Däremot förefaller inte stöld, bortförande eller vandalism som inte är av omfattande karaktär att inkluderas.

Angående paragraf 9 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser

I förslaget anges att artikel 15.1 punkterna a och d om att göra kulturegendom till föremål för angrepp kan utgöra en krigsförbrytelse enligt paragraf 9 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser under förutsättning att egendomen inte utgör ett militärt mål. Det kan ifrågasättas om det till fullo överensstämmer med stämmer väl överens med de särskilda försiktighetsåtgärder som omgärdar attacker mot kulturegendom som beskrivs i artikel 6 i protokollet samt kulturegendom med förstärkt skydd som regleras i artikel 13 i protokollet.

Enligt artikel 15 i protokollet begår den som uppsåtligen och i strid med konventionen eller protokollet utför någon av de uppräknade handlingarna ett brott i den mening som avses i protokollet. I artikel 6 i protokollet anges att särskilda försiktighetsåtgärder måste vidtas för att rikta en fientlig handling mot kulturegendom som genom sin funktion blivit ett militärt mål. Det är inte, som anges i paragraf 9 i lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse, tillräckligt att kulturegendomen utgör ett militärt mål.

Beträffande kulturegendom med förstärkt skydd tillkommer ytterligare krav på försiktighetsåtgärder. Artikel 13 i protokollet listar härvid ett antal omständigheter som måste uppfyllas innan sådan egendom får utsättas för ett angrepp. De försiktighetsåtgärder som utförligt beskrivs i artikel 13.2 aktualiseras först när kulturegendom med förstärkt skydd blivit ett militärt mål. I dessa fall får egendomen endast bli mål för angrepp om ett sådant angrepp är det endast praktiskt genomförbara sättet att få ett slut på användningen av egendomen som ett militärt mål; alla praktiskt genomförbara försiktighetsåtgärder är vidtagna för att undvika eller minimera skada på egendomen; om kraven som ställs på grund av omedelbart självförsvar inte omöjliggör detta ska angreppet beordras på högsta operativa befälsnivå, fiendesidan skall ges varning i förväg samt skälig tid att koma till rätta med situationen.

Mot bakgrund av de extra försiktighetsåtgärder som enligt protokollet måste beaktas i förhållande till kulturegendom och kulturegendom med förstärkt skydd kan det ifrågasättas om det är tillräckligt att kulturegendomen blivit ett militärt mål för att angrepp på sådan egendom inte skall anses straffbart.

Romulo Enmark
Rektor

Jann Kleffner
Professor i internationell rätt

REMISSVAR

Datum
2015-02-04

FHS beteckning
621/2014

4 (4)

Inom FHS

Rektor
Prorektor
Vicerektor
C MVI
C ISSL
C LH
C HF
FoUN